

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЗАХІДНОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

ЗАТВЕРДЖУЮ

Декан соціально-гуманітарного факультету

Оксана ГОМОТЮК

« 31.08.2023 » 2023 р.

ЗАТВЕРДЖУЮ

В.о. проректора з науково-педагогічної роботи

Віктор ОСТРОВЕРХОВ

« 31.08.2023 » 2023 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА

з дисципліни «Соціально-гуманітарна політика в Україні»
ступінь вищої освіти – магістр
галузь знань – 23 Соціальна робота
спеціальність – 231 Соціальна робота
освітньо-наукова програма – «Соціальна робота та соціальна політика»

кафедра психології та соціальної роботи

Форма навчання	Курс	Семестр	Лекції (год.)	Практ. (год.)	ІРС (год.)	Тренінг (год.)	Самост. робота студ. (год.)	Разом (год.)	Залік (сем.)
Денна	1	1	30	15	5	4	96	150	1

31.08.2023

Тернопіль –ЗУНУ
2023

Робоча програма складена на основі освітньо-наукової програми підготовки магістра галузі знань 23 Соціальна робота, спеціальності 231 Соціальна робота, затвердженої Вченою радою ЗУНУ (протокол № 10 від 23 червня 2023 року).

Робочу програму склала професор кафедри психології та соціальної роботи, д.психол.н., професор **Хазратова Нігора Вікторівна**

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри психології та соціальної роботи, протокол № 1 від «28» серпня 2023 р.

Завідувач кафедри психології та соціальної роботи, д.психол.н., професор

Андрій ГІРНЯК

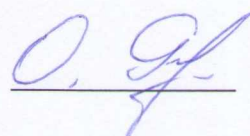
Розглянуто та схвалено групою забезпечення спеціальності «Соціальна робота» протокол № 1 від «30» серпня 2023 р.

Керівник групи забезпечення спеціальності к.пед.н., доцент

Зоряна КРУПНИК

Гарант ОНП «Соціальна робота та соціальна політика» к.ю.н., доцент

Оксана ЯРЕМКО

СТРУКТУРА РОБОЧОЇ ПРОГРАМИ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ “Соціально-гуманітарна політика в Україні”

1. Опис дисципліни “Соціально-гуманітарна політика в Україні ”

Дисципліна “Соціально- гуманітарна політика в Україні	Галузь знань, спеціальність, ОНП, СВО	Характеристика навчальної дисципліни
Кількість кредитів – 5	галузі знань – 23 Соціальна робота	Статус дисципліни обов’язкова Мова навчання українська
Кількість залікових модулів – 3	спеціальність – 231 Соціальна робота освітньо-наукова програма – «Соціальна робота та соціальна політика»	Рік підготовки: <i>Денна -1</i> Семестр: <i>Денна -1</i>
Кількість змістових модулів – 3	ступінь вищої освіти - магістр	Лекції: <i>Денна - 30</i> Практичні заняття: <i>Денна -15</i>
Загальна кількість годин – 150		Самостійна робота: <i>Денна - 96</i> Індивідуальна робота - 5 Тренінг - 4
Тижневих годин – 10 з них аудиторних – 3		Вид підсумкового контролю - <i>залік</i>

2. Мета і завдання дисципліни «Соціально-гуманітарна політика в Україні»

2.1. Мета вивчення дисципліни.

Вивчення сутності управління соціальним і гуманітарним розвитком суспільства, особливості його здійснення в сучасних умовах; ознайомлення слухачів з основними напрямками управління соціальним і духовним розвитком українського суспільства, здійснення соціальної і гуманітарної політики; а також розкрити сутність соціального захисту і безпеки людини і суспільства; розглянути основні напрями, реалізації соціальної політики в контексті соціального захисту

2.2. Завдання вивчення дисципліни

Формування стійких знань з теорії соціально-політичних процесів, набуття навичок та вмінь самостійно аналізувати соціальні проблеми, а також розробляти пропозиції щодо їх вирішення, вивчення вітчизняного і зарубіжного

досвіду для їх критичного осмислення у сфері соціальної і гуманітарної політики, ознайомлення із сучасними процесами і пріоритетними напрямками соціальної політики держави, формування розуміння зростаючої відповідальності за розробку і реалізацію своїх програм.

2.3. Найменування та опис компетентностей, формування котрих забезпечує вивчення дисципліни.

ФК17. Здатність консультувати з питань соціального захисту різними групами населення, що опинилися у складних життєвих обставинах

ФК18. Здатність до експертизи процесу і результату професійної діяльності та якості соціальних послуг.

ФК19. Здатність до моніторингу та оцінки стану соціального проекту, програми, що реалізуються.

ФК20. Здатність до оволодіння навичками науково-дослідницької, організаційно-адміністративної, а також методичної діяльності з розробки і реалізації соціальних програм.

ФК22. Здатність планувати та здійснювати соціальні дослідження з метою виявлення й аналізу соціально значимих проблем і факторів досягнення соціального благополуччя різних груп населення.

ФК23. Вміння інформувати населення щодо форм, методів та засобів надання соціальної допомоги, пенсійного забезпечення та страхування.

2.4. Передумови для вивчення дисципліни.

Засвоєння знань за програмою вступного фахового випробування за спеціальністю 231 Соціальна робота та базових знань першого (бакалаврського) рівня.

2.5. Результати навчання.

За результатами навчання студенти повинні:

ПРН 21. Застосовувати свої знання для фахового консультування клієнтів, котрим потрібна соціальна допомога.

ПРН 22. Визначати методологію прикладного наукового дослідження та застосовувати методи кількісного та якісного аналізу результатів, у тому числі методи математичної статистики.

ПРН 23. Здійснювати моніторинг та оцінку стану соціального проекту, програми, що реалізуються.

ПРН 24. Здійснювати моніторинги інновацій шляхом оцінювання нововведень в соціальній роботі.

ПРН 26. Аналізувати ефективність реалізації соціально-економічної підтримки населення, соціальної допомоги, пенсійного забезпечення і страхування та здійснювати відповідну експертизу в межах напрямку діяльності.

3. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1.

Соціально-гуманітарна політика як суспільний інститут та інтегральний механізм реалізації соціальних і гуманітарних прав людини

Тема 1. Соціальна політика як суспільний інститут та інтегральний механізм реалізації соціальних і гуманітарних прав людини

Сутність соціальної політики. Принципи соціальної політики. Моделі соціальної політики. Суспільні детермінанти формування та реалізації соціальної політики.

Тема 2. Соціальні і гуманітарні права людини та функції держави щодо їх забезпечення

Зміст та структура соціальних і гуманітарних прав людини. Міжнародні стандарти соціальних і гуманітарних прав людини. Соціальні і гуманітарні права в європейській правовій системі. Держава як гарант забезпечення соціальних і гуманітарних прав людини.

Тема 3. Теорії та концепції державної соціально-гуманітарної політики, науково-методичні засади її дослідження

Світові та вітчизняні теорії та концепції державної гуманітарної політики. Соціально-філософський аналіз державної гуманітарної політики. Теоретичні засади централізації і децентралізації управління та регулювання державної гуманітарної політики та гуманітарного простору.

Змістовий модуль 2.

Механізми вироблення державної гуманітарної політики

Тема 4. Нормативно-правове забезпечення державної гуманітарної політики.

Оцінка інституційного забезпечення реалізації гуманітарної політики. Нормативно-правові механізми захисту національних інтересів в гуманітарній сфері. Розвиток нормативно-правового забезпечення державної гуманітарної політики та його системність. Вплив міжнародного гуманітарного права на український гуманітарно-правовий простір. Міжнародні договори України.

Тема 5. Аналіз та прогнозування державної гуманітарної політики.

Аналіз гуманітарних процесів, подій, явищ та гуманітарного простору. Аналіз регіональних гуманітарних процесів. Види та методи аналізу державної гуманітарної політики. Характеристика внутрішнього стану єдиного гуманітарного простору України та регіональних процесів. Прогнозування гуманітарного простору та гуманітарних процесів: сутність, форми та методи.

Тема 6. Оптимізація організаційно-функціональної структури та характеру державної гуманітарної політики України

Оптимізація інституційного забезпечення державної гуманітарної політики. Коригування функціональних засад держави у гуманітарній сфері. Організаційні засади конструювання єдиного гуманітарного простору. Центральні та місцеві органи виконавчої влади та органи місцевого самоврядування у виробленні та реалізації державної гуманітарної політики. Міжінституційна взаємодія та координація діяльності у гуманітарній сфері. Кадрове наповнення державної гуманітарної політики.

Змістовий модуль 3.

Напрями державної гуманітарної політики України

Тема 7. Формування культурної ідентичності.

Сутність державної політики у галузі культури. Регулювання та управління культурними процесами. Розвиток культурної інфраструктури. Відродження та формування національної історичної пам'яті. Український інститут національної пам'яті. Долучення до єдиного національного гуманітарного простору української діаспори. Розвиток міжнародних культурних зв'язків України.

Тема 8. Етнонаціональний вимір гуманітарної політики України.

Етнічність та поліетнічність: українська специфіка в контексті світового досвіду. Сутність, завдання та правові засади державної етнополітики. Суб'єкти реалізації етнополітики держави. Проблема статусу російської мови. Загальнодержавні адаптаційні програми. Задоволення мовних, культурних, освітніх, політичних потреб меншин. Етнічні спільноти регіонів та їхня інтеграція в гуманітарні процеси. Залучення зовнішніх ресурсів до інтеграції національних меншин України. Міжнародний моніторинг становища національних меншин України.

Тема 9. Фінансові засади реалізації соціальної і гуманітарної політики.

Джерела фінансування соціальної та гуманітарної політики. Методи формування джерел фінансування соціальної та гуманітарної політики. Шляхи вдосконалення фінансового забезпечення складових соціально-гуманітарної сфери України.

Тема 10. Демократизація механізмів соціогуманітарної політики України.

Поняття та сутність демократизації механізмів соціогуманітарної політики. Децентралізація соціогуманітарної політики. Корпоративна соціальна відповідальність як механізм демократизації соціогуманітарної політики в умовах багатосуб'єктності.

4. Структура залікового кредиту з дисципліни «Соціально-гуманітарна політика в Україні»

Перелік тем	Кількість годин				
	Лекції	Практичні заняття	Самостійна робота	Індивідуальна робота	Контрольні заходи
Змістовий модуль 1. Соціально-гуманітарна політика як суспільний інститут та інтегральний механізм реалізації соціальних і гуманітарних прав людини					
Тема 1. Соціальна політика як суспільний інститут та інтегральний механізм реалізації соціальних і гуманітарних прав людини	4	2	8	2	Почне опитування, рефеаги, тестування
Тема 2. Соціальні і гуманітарні права людини та функції держави щодо їх забезпечення	4	2	8		
Тема 3. Теорії та концепції державної соціально-гуманітарної політики, науково-методичні засади її дослідження	2	2	10		
Змістовий модуль 2. Механізми вироблення державної гуманітарної політики					
Тема 4. Нормативно-правове забезпечення державної гуманітарної політики.	2	2	10	2	Почне опитування, рефеаги, тестування
Тема 5. Аналіз та прогнозування державної гуманітарної політики.	2	2	10		
Тема 6. Оптимізація організаційно-функціональної структури та характеру державної гуманітарної політики України	2	2	10		
Змістовий модуль 3. Напрями державної гуманітарної політики України					
Тема 7. Формування культурної ідентичності.	2		10	1	Почне опитування, рефеаги, тестування
Тема 8. Етнонаціональний вимір гуманітарної політики України.	4	3	10		
Тема 9. Фінансові засади реалізації соціальної і гуманітарної політики.	4	2	10		
Тема 10. Демократизація механізмів соціогуманітарної політики України.	4	2	10		
Разом	30	15	96	5	

5. Тематика практичних занять

Практичне заняття № 1

Тема. Соціальна політика як суспільний інститут та інтегральний механізм реалізації соціальних і гуманітарних прав людини

Мета: вивчити понятійно-категоріальний апарат державної гуманітарної політики

Питання для обговорення:

1. Сутність соціальної політики.
2. Принципи соціальної політики Сутність та предмет державної гуманітарної політики. Формування державної гуманітарної політики.
3. Моделі соціальної політики
4. Суспільні детермінанти формування та реалізації соціальної політики.

Практичне заняття № 2

Тема. Соціальні і гуманітарні права людини та функції держави щодо їх забезпечення
Мета: розглянути функції держави щодо забезпечення соціальних та гуманітарних прав людини

Питання для обговорення:

1. Зміст та структура соціальних і гуманітарних прав людини.
2. Міжнародні стандарти соціальних і гуманітарних прав людини
3. Соціальні і гуманітарні права в європейській правовій системі.
4. Держава як гарант забезпечення соціальних і гуманітарних прав людини.

Практичне заняття № 3

Тема. Теорії та концепції державної гуманітарної політики, науково-методичні засади її дослідження

Мета: вивчити науково-методичні засади дослідження державної гуманітарної політики

Питання для обговорення:

1. Світові та вітчизняні теорії та концепції державної гуманітарної політики.
2. Соціально-філософський аналіз державної гуманітарної політики.
3. Теоретичні засади централізації і децентралізації управління та регулювання державної гуманітарної політики та гуманітарного простору.

Практичне заняття № 4

Тема. Нормативно-правове забезпечення державної гуманітарної політики

Мета: вивчення нормативно-правової бази гуманітарної політики

Питання для обговорення:

1. Оцінка інституційного забезпечення реалізації гуманітарної політики.
2. Нормативно-правові механізми захисту національних інтересів в гуманітарній сфері.
3. Розвиток нормативно-правового забезпечення державної гуманітарної політики та його системність.
4. Вплив міжнародного гуманітарного права на український гуманітарно-правовий простір. Міжнародні договори України.

Практичне заняття № 5

Тема. Аналіз та прогнозування державної гуманітарної політики

Мета: вивчити сутність, форми та методи аналізу та програмування державної гуманітарної політики

Питання для обговорення:

1. Аналіз в державній гуманітарній політиці.
2. Аналіз гуманітарних процесів, подій, явищ та гуманітарного простору.
3. Аналіз регіональних гуманітарних процесів.

4. Види та методи аналізу державної гуманітарної політики. Стратегічний аналіз гуманітарного середовища.

Практичне заняття № 6

Тема. Оптимізація організаційно-функціональної структури та характеру державної гуманітарної політики України

Мета: вивчити можливості оптимізації організаційно-функціональної структури та характеру державної гуманітарної політики України

Питання для обговорення:

1. Оптимізація інституційного забезпечення державної гуманітарної політики. Коригування функціональних засад держави у гуманітарній сфері.
2. Організаційні засади конструювання єдиного гуманітарного простору.
3. Центральні та місцеві органи виконавчої влади та органи місцевого самоврядування у виробленні та реалізації державної гуманітарної політики.
4. Міжінституційна взаємодія та координація діяльності у гуманітарній сфері. Кадрове наповнення державної гуманітарної політики.

Практичне заняття № 7

Тема. Формування культурної ідентичності.

Мета: визначити сутність державної політики у галузі культури

Питання для обговорення:

1. Сутність державної політики у галузі культури. Регулювання та управління культурними процесами.
2. Розвиток культурної інфраструктури. Відродження та формування національної історичної пам'яті.
3. Український інститут національної пам'яті.
4. Долучення до єдиного національного гуманітарного простору української діаспори. Розвиток міжнародних культурних зв'язків України

Практичне заняття №8

Тема. Етнонаціональний вимір гуманітарної політики України.

Мета: вивчити особливості гуманітарної політики України в її етнонаціональному вимірі

Питання для обговорення:

1. Етнічність та поліетнічність: українська специфіка в контексті світового досвіду.
2. Суб'єкти реалізації етнополітики держави. Сутність, завдання та правові засади державної етнополітики.
3. Проблема статусу російської мови. Загальнодержавні адаптаційні програми. Задоволення мовних, культурних, освітніх, політичних потреб меншин.
4. Етнічні спільноти регіонів та їхня інтеграція в гуманітарні процеси. Залучення зовнішніх ресурсів до інтеграції національних меншин України.
5. Міжнародний моніторинг становища національних меншин України.

Практичне заняття № 9

Тема. Фінансові засади реалізації соціальної і гуманітарної політики

Мета: вивчити особливості фінансування соціо-гуманітарної політики.

Питання для обговорення:

1. Джерела фінансування соціальної та гуманітарної політики.
2. Методи формування джерел фінансування соціальної та гуманітарної політики.
3. Досвід фінансування напрямів соціальної та гуманітарної політики.
4. Шляхи вдосконалення фінансового забезпечення складових соціально-гуманітарної сфери України.

Практичне заняття № 10

Тема. Демократизація механізмів соціогуманітарної політики України.

Мета: вивчення особливостей механізмів демократизації державної соціогуманітарної політики

Питання для обговорення:

1. Поняття та сутність демократизації механізмів соціогуманітарної політики.
2. Децентралізація соціогуманітарної політики.
3. Корпоративна соціальна відповідальність як механізм демократизації соціогуманітарної політики в умовах багатосуб'єктності

6. Комплексне практичне індивідуальне завдання

Варіанти КПЗ з дисципліни «Соціально-гуманітарна політика в Україні»

1. Історія та еволюція міжнародних стандартів у сфері соціальних і гуманітарних прав.
2. Природа, джерела та зміст соціальних прав людини.
3. Природа, джерела та зміст гуманітарних прав людини.
4. Особливості формування та правові основи європейського соціального права
5. Основні етапи розвитку соціального права Європейського Союзу.
6. Правове регулювання гуманітарної сфери в ЄС.
7. Правове регулювання сфери соціальних відносин в ЄС.
8. Механізми імплементації Україною правових стандартів ЄС у соціальній і гуманітарній сферах
9. Соціальна політика як суспільний феномен
10. Місце соціальної політики в системі суспільних наук
11. Соціальна справедливість як принцип соціальної політики
12. Соціальна відповідальність у системі соціальної політики
13. Особливості активного характеру соціальної політики
14. Особливість гуманітарної політики України в сучасних умовах.
15. Основні напрями та пріоритети гуманітарної політики Української держави.
16. Пріоритети державної політики щодо розвитку гуманітарної сфери.
17. Інформаційна складова єдиного гуманітарного простору.
18. Державна політика щодо вдосконалення управління гуманітарною сферою на регіональному рівні.
19. Регіональні особливості розвитку гуманітарної сфери України та врахування їх реалізації державної гуманітарної політики.
20. Формування єдиного гуманітарного простору – стратегічна мета гуманітарної політики України.
21. Спільне та відмінне у світоглядно-ціннісних та моральних орієнтирах різних регіонів України.
22. Регулятивна роль держави в процесах національної самоідентифікації населення України, формування у нього високорозвиненої національної самосвідомості.
23. Європейський досвід розвитку гуманітарної сфери та гуманітарної політики в сучасних українських реаліях.
24. Роль української еліти у формуванні національної самосвідомості українського народу в контексті європейських інтеграційних процесів.
25. Історична пам'ять українського народу в контексті загальнолюдських європейських духовних цінностей.
26. Особливість гуманітарного розвитку і гуманітарної політики в умовах інтеграції України в ЄС.
27. Гармонійне поєднання духовного виробництва та споживання духовних цінностей як рушійна сила суспільного прогресу.
28. Сутність, зміст та функції ідеології національного самоствердження

29. Сутність, складові та пріоритетні напрями державної освітньої політики в контексті глобалізаційних процесів. Розвиток Європейського простору вищої освіти і Європейського дослідницького простору в умовах реформування вищої освіти та науки.
30. Удосконалення державного регулювання освітньо-наукової сфери в Україні в умовах євроінтеграції.
31. Стан і перспективи соціального партнерства та соціальної відповідальності в освітній галузі.
32. Етнонаціональна структура українського суспільства як соціальна система.
33. Мета, завдання та принципи державної етнополітики.
34. Державне управління етнонаціональним розвитком України та шляхи його вдосконалення.
35. Державна етнополітика і демократичне врядування.

7. Самостійна робота

№ п/п	Пропонована тематика
1	Соціальні і гуманітарні права людини та функції держави щодо їх забезпечення
2	Державна політика у сфері праці
3	Державне регулювання трудової міграції
4	Державна політика у сфері регулювання доходів населення
5	Державна політика у сфері соціального захисту населення України
6	Політика у сфері загальнообов'язкового державного соціального страхування
7	Особливості державної політики щодо надання соціальної допомоги в Україні
8	Державна політика у сфері пенсійного забезпечення в Україні
9	Напрями та механізми модернізації державної політики у сфері соціального захисту щодо окремих верств населення в Україні
10	Соціальна політика у відповідь на виклики демографічного старіння
11	Соціальний діалог у системі євроінтеграційних цілей соціальної політики України
12	Охорона здоров'я як складова соціогуманітарної політики України
13	Розвиток освітнього і наукового потенціалу українського суспільства
14	Національна самоідентифікація як чинник суспільного розвитку
15	Етнонаціональний вимір гуманітарної політики України .
16	Особливості державної політики щодо релігії і церкви в Україні
17	Інформаційна складова гуманітарної політики
18	Демократизація механізмів соціогуманітарної політики України
19	Політика у сфері туризму та особливості її формування в Україні
20	Інтеграція національних меншин у державах світу

8. Тренінг з дисципліни

Тема. ВЧИМОСЯ РОЗУМІТИ СЕБЕ ТА ІНШИХ

Мета: формування навичок толерантного ставлення, уявлень про те, як відмінності сприяють розширенню уявлень про себе та інших.

Завдання:

- ознайомити студентів із критеріями і соціальними виявами толерантності, показати значення толерантної поведінки у взаємодії з оточуючими;
- навчити студентів конкретних прийомів, що допомагають розвинути в собі якості толерантної особистості;

- розвинути уяву, здатність до емпатії, довіру, гідність і самопізнання як елементи толерантності.

Обладнання: стікери, ватман, папір, кольорові олівці або фломастери, ножиці, скотч, бланк опитувальника,

Учасники отримують можливість:

1. Порівняти уявлення про толерантної особистості кожного з членів групи між груповим поданням.
2. Порівняти уявлення про себе («+» в колонці «А») з портретом толерантної особистості, створеним групою.

9. Засоби оцінювання та методи демонстрування результатів навчання

У процесі вивчення дисципліни “Соціальна і гуманітарна політика держави” використовуються наступні засоби оцінювання та методи демонстрування результатів навчання:

- поточне опитування;
- залікове модульне тестування та опитування;
- оцінювання результатів КППЗ;
- ректорська контрольна робота;
- інші види індивідуальних та групових завдань;
- залік.

10. Критерії, форми поточного та підсумкового контролю

Підсумковий бал (за 100-бальною шкалою) з дисципліни “Соціально-гуманітарна політика в Україні” визначається як середньозважена величина, залежно від питомої ваги кожної складової залікового кредиту:

Заліковий модуль 1	Заліковий модуль 2	Заліковий модуль 3
30%	40%	30%
1. Усне опитування під час занять (5 тем по 5 балів = 25 балів). 2. Письмова робота 75 балів	1. Усне опитування під час занять (5 тем по 5 балів = 25 балів). 2. Письмова робота 75 балів	1. Написання КППЗ, яке включає: написання реферату, оформлення роботи згідно вимог = 60 балів 2. Захист КППЗ = 30 балів 3. Оцінка за тренінг = 10 балів

Шкала оцінювання:

За шкалою університету	За національною шкалою	За шкалою ECTS
90–100	відмінно	A (відмінно)
85–89	добре	B (дуже добре)
75-84		C (добре)
65-74	задовільно	D (задовільно)
60-64		E (достатньо)
35-59	незадовільно	FX (незадовільно з можливістю повторного складання)
1-34		F (незадовільно з обов’язковим повторним курсом)

11. Інструменти, обладнання та програмне забезпечення, використання яких передбачає навчальна дисципліна

№ п/п	Найменування	Номер теми
1.	Комп'ютерний варіант лекцій	1-10
2.	Інтернет-джерела	1-10
3	Навчально-методичні рекомендації	1-10
4.	Microsoft Power Point, AIMP, MOODLE	1-10
5.	Ноутбук, проектор	1-10

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

1. Гуманітарна політика в Україні: виклики та перспективи (Біла книга) : аналіт. доп. / [Сінайко О. О.(кер. авт. кол.), Тищенко Ю. А., Каплан Ю. Б., Михайлова О. Ю., Валевський О. Л. та ін.] ; за заг. ред. Ю. Б. Каплан, Ю.А. Тищенко. Київ : НІСД, 2020. 136 с.
2. Лепіхов А.В., Храпач Г.С.Проектна діяльність у сфері забезпечення національної стійкості:сутність, зміст, структура. Збірник наукових праць Центру воєнно-стратегічних досліджень№ 1(71), Київ: Національний університет оборони України імені Івана Черняхівського, 2021. С. 18-26
3. Економічна стратегія та політика реалізації європейського вектору розвитку України: концептуальні засади, виклики та протиріччя: Матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції, 25 травня 2018 року. К: Прінт Сервіс, 2018. 267 с.
4. МартинюкВ. Гібридні загрози Україні та суспільна безпека. Досвід ЄС і східного партнерства (2018) URL: <https://geostrategy.org.ua/ua/analitika/item/1401-hibrydni-zagrozy-i-syspilna-bezpeka> (дата звернення: 09.12.2020).
5. Офіційний веб-сайт Державної служби статистики України. URL :<http://www.ukrstat.gov.ua/> 3.3.21
6. Офіційний веб-сайт Міністерства економічного розвитку і торгівлі України. URL :<http://www.me.gov.ua/?lang=uk-UA> 3.3.22
7. Офіційний веб-сайт Міністерства соціальної політики України . URL :<https://www.msp.gov.ua/> 3.3.23 Офіційний веб-сайт Пенсійного фонду України. URL : <https://www.pfu.gov.ua/>
8. Резнікова О.О. Розбудова національної стійкості: концептуальні підходи, передові світові практики. 2019. URL: https://niss.gov.ua/sites/default/files/2019-11/roa_presentation_niss_v01.pdf(дата звернення: 10.12.2020)
9. Сергієнко Л.В. Гуманітарна політика України: ідентифікація складових, об'єктів, суб'єктів та пріоритетів. *Вісник ЖДТУ*. 2019. № 2 (88). С. 162-173
10. Соціогуманітарні чинники інтеграції і консолідації українського суспільства : аналіт. доп. / авт. кол. : В.П.Трощинський, В.А.Скуратівський, О.П.Петроє та ін. Київ: НАДУ, 2018. 160 с.
11. Чанишева Галія. Соціальна політика: поняття, цілі та правове забезпечення. Підприємство, господарство і право. № 11. 2020. С. 80-85 DOI <https://doi.org/10.32849/2663-5313/2020>
12. Формування української ідентичності в умовах сучасних викликів: теоретичні і політичні аспекти : монографія. В.П.Трощинський, В.А.Скуратівський, Н.П.Ярош та ін.; за заг. ред. В.П.Трощинського. Київ: НАДУ, 2018. 256 с.
13. ШевченкоМ.М. Феноменологія воєнно-політичного конфлікту. *Virtus*. 2018. № 26. С. 38-42
14. Патріарх Філарет, Василь Шкляр, Микола Вересень, В'ячеслав Кириленко. Три розмови про Україну. Харків: Family Leisure Club, 2018. 285 с.
15. Філіна Т. Культурна політика держави в системі забезпечення культурних потреб людини *International scientific journal «Grail of Science»*.№.9. 2021. С. 444-448.

16. Яковлєв О.А. Правові засади встановлення умов праці за трудовим законодавством України : автореф. дис. ... докт. юрид. наук : спец. 12.00.05. Харків, 2019. 40 с.
17. Adolescents in Humanitarian Crisis: Displacement, Gender and Social Inequalities. Nicola Jones, Kate Pincock, Bassam Abu Hamad. NY: Routledge, 2021, 238 p
18. Gary J. Adler Jr. Culture, the civic, and religion: characteristics and contributions of cultural analysis through three exemplary books. *American Journal of Cultural Sociology*. 2022. P. 1-17 <https://doi.org/10.1057/s41290-022-00155-4>
19. Shai M. Dromi. Above the Fray: The Red Cross and the Making of the Humanitarian NGO Sector. Chicago:University of Chicago Press, 2020, 240 p.